የሰ/መ/ቁ. 31891

ሚያዝያ 14 ቀን 2000 ዓ.ም

ዳኞች፡- መንበረፀሐይ ታደሰ
ዓብዱልቃድር መሐመድ
ሐጐስ ወልዱ
ሒሩት መለሰ
ታፈሰ ይርጋ

አመልካቾች፡- እነ አቶ አንለይ እንየው (7 ሰዎች) ጠበቃ ፍቅሩ ታደሰ

ተጠሪ፡- ወ/ሮ መሬም ጡሃ ጠበቃ ውቤ ጓዴ

መዝገቡን መርምረን ቀጥሎ የተመለከተውን ፍርድ ሰጥተናል፡፡

ፍ ር ድ

ይህ ጉዳይ የተጀመረው በፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ሲሆን ተጠሪ የሟች አቶ ይሃ ይብሬ ሚስትና አካለመጠን ያላደረሱ ሁለት ልጆች ሞግዚትና አስተዳዳሪ ናቸው በማለት ፍ/ቤቱ ውሳኔ ከሰጠ በኋላ የአሁን አመልካቾች እህት የነበሩት ወ/ሮ ጥሩዬ እንየው የተባሉት ቀርበው በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 358 መሠረት ባቀረቡት መቃወሚያ በሟች አቶ ይሃ ይብሬና በተጠሪ መካከል የነበረው ጋብቻ በእስልምና ኃይማኖት ሥርዓት መሠረት ፈርሷል፡፡ ተጠሪ ከሟች የወለዷቸውን ሁለት ልጆች ጥለው ወደ ውጭ አገር ከሄዱ ጊዜ ጀምሮ ልጆቹን በእናትነት አሳድገውም ሆነ ተንከባክበው አያውቁም፤ ልጆቹን ያሳደግኩት አመልካች ነኝ፡፡ ተጠሪ የሟች ሚስት ሳይሆኑ በሐሰተኛ ምስክር አማካይነት የተሰጣቸው የሚስትነት ማስረጃና በሚያሳድጓቸው ልጆች ስም የተሰጣቸው የአሳዳሪነትና የሞግዚትነት ማስረጃ ያለአግባብ ስለሆነ እንዲመልሱ ይወሰንልኝ በማለት ተከራክረዋል፡፡

የአመልካች አቤቱታ ለተጠሪ ደርሶ በበኩላቸው በሰጡት መልስ አመልካች በተጠሪና በሟች አቶ ይሃ ይብሬ መካከል ጋብቻ መኖሩን ሳይክዱ በመቃወሚያነት ያቀረቡት ምክንያት ተጠሪ ከኢትዮጵያ ውጭ ለ12 ዓመት ያህል ከኖሩ በኋላ አሁን የተመለሱት አቶ ይሃ ይብሬ ከሞቱ በኋላ ነው ከሚል

በስተቀር ከሟች ጋር የነበራቸው ጋብቻ በሕግ አግባብ የፈረሰ ስለመሆኑ ያቀረቡት ማስረጃ የለም፡፡ በሌላ በኩል ሟችና ተጠሪ በባልና ሚስትነት አብረው እየኖሩ 2 ልጆችን ወልደዋል፡፡ ተጠሪ ለወለዷቸው ልጆች ሞግዚት ልሁን ብለው መጠየቃቸውና ሞግዚትነታቸው በፍ/ቤት ማሳወጃቸው ጥፋተኛ አያደርጋቸውም፡፡ ስለዚህ የአመልካች አቤቱታ ውድቅ ሊደረግ ይገባል በማለት ተከራክረዋል፡፡

የግራ ቀኙ ክርክር በዚህ መልኩ የቀረበለትም የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ጉዳዩን መርምሮ አመልካች በተጠሪና በሟች መካከል የነበረው ጋብቻ ከ12 ዓመት በፊት ፈርሷል ቢሉም በፍ/ቤት ውሳኔ ስለመፍረሱ ያቀረቡት ማስረጃ ካለመኖሩም በላይ ለ12 ዓመት ተለያይተው መኖራቸው ብቻ በራሱ ጋብቻውን ሊያፈርሰው የማይችል በመሆኑ አቤቱታው በአግባቡ ያልቀረበ ስለሆነ ፍ/ቤቱ ቀደም ሲል የሰጠው ውሳኔ ሊሰረዝ አይገባም በማለት ውሳኔ ሰጥቷል፡፡

የአመልካች ወራሾች በዚህ ውሳኔ ቅሬታ አድሮባቸው የይግባኝ ቅሬታቸውን ለፌዴራል ከፍተኛ ፍ/ቤት አቅርበው ፍ/ቤቱም በበኩሉ ግራ ቀኙን አከራክሮ የፌዴራል መጀመሪያ ደረጃ ፍ/ቤት ውሳኔ ጉድለት የሌለው ነው በማለት አጽንቷል፡፡

የሰበር አቤቱታው የቀረበው ይህንኑ በመቃወም ሲሆን ይህ ችሎት የቀረበውን አቤቱታ መርምሮ ተጠሪን በመጥራት ግራ ቀኙን አከራክሮ መወሰን ተገቢ መሆኑን በማመኑ በዚሁ መሠረት ግራ ቀኙን አከራክሯል፡፡

በአጠቃላይ የክርክሩ ይዘት ከላይ የተመለከተው ሲሆን ምላሽ ማግኘት የሚገባው የጉዳዩ ጭብጥ በተጠሪና በሟች አቶ ይሃ ይብሬ መካከል የነበረው ጋብቻ በፍቺ አልፈረሰም ተብሎ በበታች ፍ/ቤቶች መወሰኑ አግባብነት አለውን? የሚለው ነው፡፡ ከዚሁ ጭብጥ አኳያም የሰበር አቤቱታው ተመርምሯል፡፡

እንደተመረመረውም በፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት ክርክር ሲደረግ አመልካች በተጠሪና በሟች አቶ ይሃ ይብሬ መካከል የነበረው ጋብቻ ፈርሷል በማለት ያቀረቡትን ክርክር ፍ/ቤቱ ሳይቀበለው የቀረው ጋብቻ በፍቺ መፍረሱን

ማስረዳት የሚቻለው በፍ/ቤት የተሰጠን ውሳኔ በማቅረብ እንጂ በምስክር ፍቺን ማስረዳት ስለማይቻል አመልካች ፍቺውን በምስክር ላስረዳ ያሉት በአግባቡ ባለመሆኑ አቤቱታው ተቀባይነት የለውም በማለት ነው፡፡

ሆኖም ግን ይህ ሰበር ችሎት በመ/ቁ. 14290 በሰጠው ውሳኔ በባልና ሚስት መካከል ያለ ጋብቻ በፍ/ቤት በተሰጠ የፍቺ ውሳኔ ፈርሷል ባይባልም የተጋቢዎች ተለያይቶ ለረጅም ጊዜ መኖር በዚህም ጊዜ ሌላ ትዳር መሥርቶ መገኘት የቀድሞው ጋብቻ በሕጋዊ መንገድ ተቋርጧል ሊባል ይችላል በማለት የሕግ ትርጉም የሰጠበት ስለሆነ የሥር ፍ/ቤቶች የጋብቻ መፍረስ ከፍርድ ውሳኔ በስተቀር በሌላ ሁኔታ ሊረጋገጥ አይችልም በማለት የሰጡት ውሳኔ አግባብነት ያለው ሆኖ አልተገኘም፡፡

ከዚሁ አኳያም በዚህ ጉዳይ በፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት ክርክር ሲደረግ ተጠሪና ሟች አቶ ይሃ ይብሬ ለ12 ዓመታት ተለያይተው እንደኖሩ በዚህ ጊዜም ተጠሪ በውጭ አገር በመኖር ላይ እንዳሉ ሌላ ባል አግብተው እንደነበር አመልካች ተከራክረው ይህንኑ ክርክራቸውን በምስክር ለማስረዳት መጠየቃቸውን ይህ ችሎት ከመገንዘቡም በላይ ተጠሪ በውጭ አገር በነበሩ ጊዜም ሟች አቶ ይሃ ይብሬና አመልካች ጋብቻ የፈጸሙ ስለመሆናቸውም ለመገንዘብ ተችሏል፡፡

በተጠሪና በሟች መካከል የነበረው ጋብቻ ይህ ሰበር ችሎት አስቀድሞ በተመሳሳይ ጉዳይ ከሰጠው ውሳኔ አንጻር ተቋርጧል ወይንስ አልተቋረጠም የሚለውን ለመወሰን ከፍ ብሎ በአመልካች የተጠቀሰው ፍሬ ነገር ማለትም ተጠሪና ሟች አቶ ይሃ ይብሬ ለ12 ዓመታት ተለያይተው ስለመኖራቸው በዚህም ጊዜ ውስጥ የባልና የሚስት ዓይነት ግንኙነት ያልነበራቸው ስለመሆኑና ተጠሪም በውጭ አገር በነበሩ ጊዜ ሌላ ባል ስለማግባታቸው በአጠቃላይ በዚህ ጊዜ ውስጥ ምንም ዓይነት የባልና ሚስት ግንኙነት ያልነበራቸው ስለመሆኑ ሊያስረዱ የሚችሉት አመልካች የቆጠሯቸው ምስክሮች ተሰምተው ለጉዳዩ እልባት ሊሰጠው ይገባ እንደነበር ይህ ችሎት ለመረዳት ችሏል፡፡

ስለሆነም አመልካች በዚህ ረገድ የቆጠሯቸው ምስክሮች ሳይሰሙ ጋብቻው በፍርድ ውሳኔ ስላልፈረሰ የጸና ነው በማለት የሥር ፍ/ቤቶች የሰጡት ውሳኔ የሕግ ስሕተት የተፈጸመበት ሆኖ ተገኝቷል፡፡

ው ሳ ኔ

1. የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት በመ.ቁ. 08924 መጋቢት 8 ቀን 1997 ዓ.ም የሰጠው ውሳኔ፣ እንደዚሁም የፌዴራል ከ/ፍ/ቤት በመ/ቁ. 38179 ሚያዝያ 25 ቀን 1999 ዓ.ም የሰጠው ፍርድ መሠረታዊ የሕግ ስህተት የተፈጸመበት ስለሆነ በፍ/ብ/ሕ/ሥ/ሥ/ቁ. 348/1/ መሠረት ተሽሯል፡፡
2. የፌዴራል መ/ደ/ፍ/ቤት ከላይ በፍርዱ ላይ በተመለከተው መሰረት የግራ ቀኙን ማስረጃ ሰምቶ እንዲወስን ጉዳዩ ተመልሶለታል፡፡
3. መዝገቡ ተዘግቶ ወደ መ/ቤት ተመልሷል፡፡

የማይነበብ የአምስት ዳኞች ፊርማ አለበት

ቤ/ኃ